

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 3 maja 2012 r.*

Polityka społeczna — Dyrektywa 2003/88/WE — Warunki pracy — Organizacja czasu pracy —
Prawo do corocznego płatnego urlopu — Ekwiwalent pieniężny w przypadku choroby —
Urzednicy (strażacy)

W sprawie C-337/10

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Niemcy) postanowieniem z dnia 25 czerwca 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 7 lipca 2010 r., w postępowaniu:

Georg Neidel

przeciwko

Stadt Frankfurt am Main,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: M. Safjan, prezes izby, E. Levits (sprawozdawca) i A. Borg Barthet, sędziowie,

rzecznik generalny: V. Trstenjak,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 8 marca 2012 r.,
rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Georga Neidla przez K. Schmidta-Strunka, Rechtsanwalt,
- w imieniu rządu niemieckiego przez J. Möllera, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu duńskiego przez C. Vanga, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez M. Russo, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez S. Ossowskiego, działającego w charakterze pełnomocnika,

* – Język postępowania: niemiecki.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez V. Kreuschitza oraz M. van Beeka, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 7 dyrektywy 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy (Dz.U. L 299, s. 9).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy G. Neidlem a Stadt Frankfurt am Main (miastem Frankfurt nad Menem), jego wcześniejszym pracodawcą, w przedmiocie prawa G. Neidla do otrzymania przy przejściu na emeryturę ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany coroczny płatny urlop.

Ramy prawne

Uregulowania Unii

- 3 Artykuł 1 dyrektywy 2003/88, zatytułowany „Cel i zakres”, stanowi:
„1. Niniejsza dyrektywa ustala minimalne wymagania w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w odniesieniu do organizacji czasu pracy.
2. Niniejszą dyrektywę stosuje się do:
a) minimalnych okresów [...] corocznego urlopu wypoczynkowego [...]
[...]
3. Niniejszą dyrektywę stosuje się do wszystkich sektorów działalności, zarówno publicznego, jak i prywatnego, w rozumieniu art. 2 dyrektywy [Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz.U. L 183, s. 1)], bez uszczerbku dla przepisów art. 14, 17, 18 oraz 19 niniejszej dyrektywy.
[...].”
- 4 Artykuł 7 dyrektywy 2003/88, zatytułowany „Urlop roczny”, stanowi, co następuje:
„1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by każdy pracownik był uprawniony do corocznego płatnego urlopu w wymiarze co najmniej czterech tygodni, zgodnie z warunkami uprawniającymi i przysługującymi mu taki urlop, przewidzianymi w ustawodawstwie krajowym i/lub w praktyce krajowej.
2. Minimalny okres corocznego płatnego urlopu nie może być zastąpiony wypłatą ekwiwalentu pieniężnego, z wyjątkiem przypadku gdy stosunek pracy ulega rozwiązaniu”.

5 Artykuł 15 tej dyrektywy, zatytułowany „Bardziej korzystne przepisy”, stanowi:

„Niniejsza dyrektywa nie wpływa na prawo państwa członkowskiego do stosowania lub wprowadzenia bardziej korzystnych przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych w odniesieniu do ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników lub na prawo do ułatwiania lub zezwalania na stosowanie układów zbiorowych lub porozumień zawartych między partnerami społecznymi, które są bardziej korzystne dla ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników”.

6 Artykuł 17 dyrektywy 2003/88 stanowi, że państwa członkowskie mogą stosować odstępstwa od niektórych przepisów tej dyrektywy. Nie ma jednak możliwości zastosowania odstępstwa w przypadku art. 7 wspomnianej dyrektywy.

Przepisy krajowe

7 Hessisches Beamtengesetz (regulamin pracowniczy urzędników Landu Hesja) stanowi w § 106, że urzędnikom przysługuje prawo do corocznego urlopu, w czasie którego otrzymują wynagrodzenie.

8 Paragraf 50 ust. 1 tego regulaminu pracowniczego stanowi:

„Urzednicy zatrudnieni na stałe przechodzą na emeryturę z końcem miesiąca, w którym ukończyli 65 rok życia”. W odniesieniu do urzędników zawodowej straży pożarnej zamiast ukończenia 65. roku życia znajduje zastosowanie ukończenie 60. roku życia.

9 Zgodnie z § 21 pkt 4 Beamtenstatusgesetz (ustawy o statusie urzędników w landach) przejście na emeryturę prowadzi do ustania stosunku pracy urzędnika.

10 Hessische Urlaubsverordnung (rozporządzenie w sprawie urlopów dla Landu Hesja, zwane dalej „HUrlVO”) ustanawia, kiedy zaczyna się i kończy rok urlopowy, a także przesłanki powstania i wygaśnięcia prawa do corocznego urlopu.

11 Paragraf 8 ust. 1 HUrlVO stanowi:

„[...] Jeżeli stosunek pracy urzędnika ulega zakończeniu ze względu na osiągnięcie ustanowionego w prawie wieku prawo do urlopu przysługuje w wymiarze sześciu dwunastych, w razie gdy stosunek pracy uległ zakończeniu w pierwszej połowie roku urlopowego, i w całości, w razie gdy uległ on zakończeniu w drugiej połowie”.

12 Paragraf 9 ust. 2 HUrlVO, zatytułowany „Podział i przeniesienie urlopu”, stanowi, co następuje:

„Urlop powinien co do zasady zostać wykorzystany w roku urlopowym. Urlop, który nie został wykorzystany w trakcie dziewięciu miesięcy od zakończenia roku urlopowego, ulega przepadkowi”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

13 Georg Neidel, urodzony w dniu 2 sierpnia 1949 r. rozpoczął pracę w służbach Stadt Frankfurt am Main w 1970 r. Sprawował on funkcję strażaka a później głównego ogniomistrza. Posiadał status urzędnika.

14 Od dnia 12 czerwca 2007 r. G. Neidel był niezdolny do służby z powodów zdrowotnych. Z końcem sierpnia 2009 r. w związku z osiągnięciem wieku 60 lat przeszedł na emeryturę i pobiera od tamtego czasu świadczenia w wysokości 2 463,24 EUR miesięcznie.

- 15 Z uwagi na to, że zwyczajny tygodniowy czas pracy strażaków zatrudnionych przez Stadt Frankfurt am Main odbiega od pięciodniowego czasu pracy, G. Neidlowi przysługiwało za lata 2007–2009 prawo do urlopu rocznego w wysokości 26 dni rocznie. Ponadto przysługiwał mu urlop uzupełniający, określony w godzinach za dni wolne, przypadające w danym roku kalendarzowym w dni tygodnia.
- 16 W związku z tymi uregulowaniami strony postępowania przed sądem krajowym uważają, że G. Neidlowi przysługiwało łącznie za 2007 r. 31 dni wolnych, za 2008 r. – 35 dni i za 2009 r. – 34 dni. Skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym wykorzystał z tego jedynie 14 dni przysługujących za 2007 r. Przysługiwało mu zatem prawo do niewykorzystanego urlopu w wymiarze 86 dni, co daje kwotę 16 821,60 EUR brutto.
- 17 Wniosek G. Neidla o przyznanie mu ekwiwalentu pieniężnego we wspomnianej kwocie za niewykorzystany urlop został oddalony decyzją Stadt Frankfurt am Main z uzasadnieniem, że niemieckie prawo urzędnicze nie przewiduje wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystany urlop. Według Stadt Frankfurt am Main, art. 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88 nie znajduje zastosowania w przypadku urzędników. Ponadto twierdzi, że przejście na emeryturę nie stanowi „rozwiązania stosunku pracy” w rozumieniu wspomnianego przepisu.
- 18 Verwaltungsgericht Frankfurt am Main, do którego G. Neidel wniósł skargę na wspomnianą decyzję, mając wątpliwości, czy dokonana przez Stadt Frankfurt am Main interpretacja art. 7 dyrektywy 2003/88 jest prawidłowa, postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 7 dyrektywy 2003/88 [...] znajduje również zastosowanie do stosunku pracy urzędnika?
 - 2) Czy art. 7 ust. 1 dyrektywy 2003/88 [...] obejmuje także prawo do urlopu rocznego, tudzież wypoczynkowego, jeżeli zgodnie z prawem krajowym takie prawo podmiotowe przysługuje na więcej niż 4 tygodnie?
 - 3) Czy art. 7 ust. 1 dyrektywy 2003/88 [...] obejmuje również prawa zwolnienia z obowiązku służby, które na podstawie prawa krajowego wynikają z nierównomiernego rozkładu czasu pracy i zostały oprócz urlopu rocznego tudzież wypoczynkowego przyznane jako wyrównanie za przepracowane dni wolne?
 - 4) Czy urzędnik, który przeszedł na emeryturę, może opierać roszczenie o rekompensatę za urlop roczny, tudzież wypoczynkowy bezpośrednio na art. 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88 [...], jeżeli z powodów zdrowotnych nie mógł on wykonywać służby i dlatego nie był w stanie skorzystać z przysługującego mu urlopu w formie zwolnienia z obowiązku służby?
 - 5) Czy takie roszczenie o rekompensatę może przynajmniej częściowo zostać podważone za pomocą ustanowionej w prawie krajowym wcześniejszej utraty prawa do urlopu?
 - 6) Czy zakres ustanowionego w art. 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88 [...] roszczenia o rekompensatę obejmuje tylko zagwarantowany w art. 7 ust. 1 tej dyrektywy minimalny okres urlopu, który wynosi 4 tygodnie, czy też wspomniane roszczenie obejmuje również prawo do urlopu w szerszym zakresie, które przewidziane zostało w prawie krajowym? Czy do tego szerszego prawa do urlopu zaliczają się również prawa, które wynikają wyłącznie ze szczególnego rozkładu czasu pracy?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 19 W drodze pytania pierwszego sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 7 dyrektywy 2003/88 znajduje zastosowanie w przypadku urzędnika w normalnych warunkach wykonującego pracę strażaka.
- 20 W tej kwestii należy przede wszystkim przypomnieć, że zgodnie z art. 1 ust. 3 dyrektywy 2003/88 – w związku z art. 2 dyrektywy 89/391, do którego artykułu ten odsyła – omawiane dyrektywy stosują się do wszystkich sektorów działalności, zarówno publicznych, jak i prywatnych, w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy oraz uregulowania niektórych aspektów organizacji ich czasu pracy.
- 21 I tak Trybunał orzekł, że zakres zastosowania dyrektywy 89/391 należy rozumieć szeroko, a wyjątki od jej zakresu zastosowania przewidziane w art. 2 ust. 2 akapit pierwszy należy interpretować w sposób zawężający (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 3 października 2000 r. w sprawie C-303/98 Simap, Rec. s. I-7963, pkt 34, 35; z dnia 12 stycznia 2006 r. w sprawie C-132/04 Komisja przeciwko Hiszpanii, pkt 22). Wyjątki te zostały bowiem ustanowione wyłącznie w celu zagwarantowania właściwego funkcjonowania służb niezbędnych do ochrony bezpieczeństwa, zdrowia, jak również porządku publicznego w wypadkach o wyjątkowej sile i skali (wyrok z dnia 5 października 2004 r. w sprawach połączonych od C-397/01 do C-403/01 Pfeiffer i in., Zb.Orz. s. I-8835, pkt 55; postanowienie z dnia 7 kwietnia 2011 r. w sprawie C-519/09 May, Zb.Orz. s. I-2761, pkt 19).
- 22 Z uwagi na to, że żadna z tych okoliczności nie zachodzi w wypadku urzędnika znajdującego się w sytuacji takiej jak skarżący w sprawie przed sądem krajowym, działalność takiego urzędnika mieści się w zakresie zastosowania dyrektywy 2003/88 (zob. podobnie postanowienie z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg, Zb.Orz. s. I-7111, pkt 57–59).
- 23 Następnie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pojęcie „pracownika” w rozumieniu art. 45 TFUE ma wymiar autonomiczny i nie powinno być interpretowane zawężająco. Za „pracownika” należy uważać każdą osobę, która wykonuje czynności rzeczywiste i efektywne, przy czym nie obejmuje to czynności wykonywanych na tak niewielką skalę, że można je jedynie uznać za marginalne i pomocnicze. Cechą charakteryzującą stosunek pracy jest zgodnie z tym orzecznictwem fakt, że dana osoba wykonuje przez pewien okres na rzecz innej osoby i pod jej kierownictwem świadczenia, za które w zamian otrzymuje wynagrodzenie (zob. w szczególności wyroki: z dnia 3 lipca 1986 r. w sprawie 66/85 Lawrie-Blum, Rec. s. 2121, pkt 16, 17; z dnia 23 marca 2004 r. w sprawie C-138/02 Collins, Rec. s. I-2703, pkt 26; z dnia 7 września 2004 r. w sprawie C-456/02 Trojani, Zb.Orz. s. I-7573, pkt 15).
- 24 W tej kwestii należy zauważyć, że postanowienie odsyłające nie zawiera żadnej informacji mogącej wywołać wątpliwości co do tego, że stosunek pracy między G. Neidlem a jego pracodawcą, Stadt Frankfurt am Main wykazywał cechy stosunku pracy wymienione w pkt 23 niniejszego wyroku.
- 25 Należy wreszcie uściślić, że Trybunał orzekł już, iż wobec braku jakiegokolwiek rozróżnienia w ustanawiającym wyjątek postanowieniu art. 45 ust. 4 TFUE w odniesieniu do zatrudnienia w administracji publicznej bez znaczenia jest, czy pracownik zatrudniony jest w charakterze robotnika, pracownika umysłowego czy urzędnika lub czy jego stosunek zatrudnienia wpływa z prawa publicznego czy z prawa prywatnego. Te kwalifikacje prawne różnią się bowiem w zależności od woli ustawodawców krajowych, nie mogą więc dostarczyć kryterium wykładni odpowiadającego wymogom prawa Unii (zob. wyrok z dnia 12 lutego 1974 r. w sprawie 152/73 Sotgiu, Rec. s. 153, pkt 5).

26 W związku z powyższymi rozważaniami na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 7 dyrektywy 2003/88 należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie w przypadku urzędnika w normalnych warunkach wykonującego pracę strażaka.

W przedmiocie pytania czwartego

27 W drodze pytania czwartego sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88 należy interpretować w ten sposób, że urzędnik, który przeszedł na emeryturę, ma prawo do ekwiwalentu pieniężnego za coroczny płatny urlop, którego nie wykorzystał, ponieważ nie mógł wykonywać służby z powodu choroby.

28 W tym względzie należy przypomnieć, że z samego brzmienia art. 7 ust. 1 dyrektywy 2003/88 – przepisu, od którego ta dyrektywa nie dopuszcza odstępstw – wynika, że każdy pracownik jest uprawniony do corocznego płatnego urlopu w wymiarze co najmniej czterech tygodni. To prawo do corocznego płatnego urlopu, które zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału musi być uznane za zasadę o szczególnej wadze prawa socjalnego Unii, jest zatem przyznane każdemu pracownikowi (zob. wyrok z dnia 20 stycznia 2009 r. w sprawach połączonych C-350/06 i C-520/06 Schultz-Hoff i in., Zb.Orz. s. I-179, pkt 54). Jak sprecyzowano w odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze, powyższe pojęcie „pracownika” obejmuje urzędnika, takiego jak skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym.

29 W razie ustania stosunku pracy faktyczne skorzystanie z corocznego płatnego urlopu nie jest już możliwe. Aby zapobiec temu, żeby ze względu na tę niemożność skorzystanie przez pracownika z tego prawa, choćby w formie pieniężnej, nie było wyłączone, art. 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88 ustanawia prawo pracownika do ekwiwalentu pieniężnego (ww. wyrok w sprawach połączonych Schultz-Hoff i in., pkt 56).

30 I tak Trybunał uznał, że art. 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom i praktykom krajowym przewidującym w razie ustania stosunku pracy brak wypłaty jakiegokolwiek ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany coroczny płatny urlop na rzecz pracownika, który przebywał na zwolnieniu chorobowym przez całość lub część okresu rozliczeniowego bądź okresu dozwolonego przeniesienia, ze względu na co nie mógł skorzystać ze swojego prawa do corocznego płatnego urlopu (wyrok w sprawach połączonych Schultz-Hoff i in., pkt 62).

31 W niniejszym przypadku przejście urzędnika na emeryturę prowadzi do ustania jego stosunku pracy, a prawo krajowe stanowi, jak uściślono w pkt 9 niniejszego wyroku, że taka osoba traci status urzędnika.

32 W konsekwencji na pytanie czwarte należy odpowiedzieć, że art. 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88 należy interpretować w ten sposób, że urzędnik, który przeszedł na emeryturę, ma prawo do ekwiwalentu pieniężnego za coroczny płatny urlop, którego nie wykorzystał, ponieważ nie mógł wykonywać swoich funkcji z powodu choroby.

W przedmiocie pytań drugiego, trzeciego i szóstego

33 W drodze tych pytań, które należy przeanalizować łącznie, sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 7 dyrektywy 2003/88 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom prawa krajowego przyznającym urzędnikom dodatkowe prawo do płatnego urlopu, oprócz minimalnego prawa do corocznego płatnego urlopu w wymiarze czterech tygodni, przy czym nie przewidziano zapłaty ekwiwalentu pieniężnego, gdy urzędnik, który przeszedł na emeryturę, nie mógł skorzystać ze wspomnianego dodatkowego prawa z tego względu, że nie wykonywał swoich funkcji z powodu choroby.

- 34 Należy w tym względzie przypomnieć, że jak orzekł Trybunał dyrektywa 2003/88 nie stoi na przeszkodzie istnieniu przepisów krajowych przewidujących prawo do corocznego płatnego urlopu w wymiarze wyższym niż cztery tygodnie, udzielanego zgodnie z warunkami dotyczącymi uprawnienia do i przyznania takiego urlopu, ustalonymi w prawie krajowym (wyrok z dnia 24 stycznia 2012 r. w sprawie C-282/10 Dominguez, pkt 47).
- 35 Z brzmienia art. 1 ust. 1 i art. 1 ust. 2 lit. a), art. 7 ust. 1 oraz art. 15 dyrektywy 2003/88 wynika bowiem wyraźnie, że jej przedmiot jest ograniczony do ustalenia minimalnych wymagań w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w odniesieniu do organizacji czasu pracy i nie narusza ona uprawnienia państw członkowskich do stosowania przepisów krajowych bardziej sprzyjających ochronie pracowników (ww. wyrok w sprawie Dominguez, pkt 48).
- 36 Tak więc, ponieważ państwa członkowskie mają prawo ustanowić, w zależności od przyczyny nieobecności pracownika przebywającego na zwolnieniu chorobowym, wymiar corocznego płatnego urlopu przewyższający minimalny okres czterech tygodni gwarantowany dyrektywą 2003/88 lub równy temu okresowi (ww. wyrok w sprawie Dominguez, pkt 50), do nich należy po pierwsze decyzyja, czy przyznać urzędnikom dodatkowe prawo do urlopu oprócz minimalnego prawa do corocznego płatnego urlopu w wymiarze czterech tygodni i czy ustanowić na rzecz urzędników przechodzących na emeryturę prawo do ekwiwalentu pieniężnego, jeżeli nie mogli oni skorzystać ze wspomnianego prawa dodatkowego z tego względu, że nie wykonywali swoich funkcji z powodu choroby i, po drugie ustalenie przesłanek przyznania takiego prawa.
- 37 Z powyższego wynika, że na pytania drugie, trzecie i szóste należy odpowiedzieć, że art. 7 dyrektywy 2003/88 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przepisom prawa krajowego przyznającym urzędnikom dodatkowe prawo do płatnego urlopu, oprócz minimalnego prawa do corocznego płatnego urlopu w wymiarze czterech tygodni, przy czym nie przewidziano zapłaty ekwiwalentu pieniężnego, gdy urzędnik, który przeszedł na emeryturę, nie mógł skorzystać ze wspomnianego dodatkowego prawa z tego względu, że nie wykonywał swoich funkcji z powodu choroby.

W przedmiocie pytania piątego

- 38 W drodze pytania piątego sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88 stoi na przeszkodzie przepisowi prawa krajowego ograniczającemu, poprzez ustanowienie dziewięciomiesięcznego okresu przeniesienia, po upływie którego prawo do corocznego płatnego urlopu wygasa, prawo urzędnika przechodzącego na emeryturę do kumulacji ekwiwalentów pieniężnych za coroczne płatne urlopy, które nie zostały wykorzystane z powodu niezdolności do pracy.
- 39 W tym względzie należy na wstępie stwierdzić, że w wyroku z dnia 22 listopada 2011 r. w sprawie C-214/10 KHS, Zb.Orz. s. I-11757, pkt 35, Trybunał uznał, że jeżeli chodzi o okres dozwolonego przeniesienia, po upływie którego prawo do corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego może wygasnąć w przypadku gromadzenia praw do corocznego płatnego urlopu, należy zbadać – w świetle art. 7 dyrektywy 2003/88 – czy wspomniany okres może być rozsądnie kwalifikowany jako okres, po upływie którego coroczny płatny urlop wypoczynkowy jest pozbawiony swojego pozytywnego oddziaływania na pracownika jako czas wypoczynku.
- 40 W tym kontekście Trybunał przypominał, iż prawo do corocznego płatnego urlopu, jako zasada prawa socjalnego Unii Europejskiej, ma nie tylko szczególną wagę, lecz zostało poza tym uznane w sposób wyraźny w art. 31 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, która na podstawie art. 6 ust. 1 TUE posiada tę samą moc prawną co traktaty (ww. wyrok w sprawie KHS, pkt 37).

- 41 Z tego wynika, że poszanowanie tego prawa, którego celem jest ochrona pracownika, wymaga, aby każdy okres dozwolonego przeniesienia uwzględniał specyficzne okoliczności, w których znajduje się pracownik niezdolny do pracy przez czas kilku następujących po sobie okresów rozliczeniowych. I tak okres ten musi w szczególności gwarantować pracownikowi możliwość dysponowania, w razie potrzeby, okresami wypoczynku, które mogą zostać rozłożone, zaplanowane i dostępne w dłuższej perspektywie czasu i znacznie wykraczać poza czas trwania okresu rozliczeniowego, w odniesieniu do którego został przyznany (ww. wyrok w sprawie KHS, pkt 38).
- 42 Jednakże w postępowaniu przed sądem krajowym okres przeniesienia, ustanowiony w § 9 ust. 2 HUrlVO wynosi dziewięć miesięcy, a więc jest krótszy od okresu rozliczeniowego, do którego się odnosi.
- 43 W związku z powyższymi rozważaniami na pytanie piąte należy odpowiedzieć, że art. 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisowi prawa krajowego ograniczającemu, poprzez ustanowienie dziewięciomiesięcznego okresu przeniesienia, po upływie którego prawo do corocznego płatnego urlopu wygasa, prawo urzędnika przechodzącego na emeryturę do kumulacji ekwiwalentów pieniężnych za coroczne płatne urlopy, które nie zostały wykorzystane z powodu niezdolności do pracy.

W przedmiocie kosztów

- 44 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 7 dyrektywy 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie w przypadku urzędnika w normalnych warunkach wykonującego pracę strażaka.**
- 2) **Artykuł 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88 należy interpretować w ten sposób, że urzędnik, który przeszedł na emeryturę, ma prawo do ekwiwalentu pieniężnego za coroczny płatny urlop, którego nie wykorzystał, ponieważ nie mógł wykonywać swoich funkcji z powodu choroby.**
- 3) **Artykuł 7 dyrektywy 2003/88 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przepisom prawa krajowego przyznającym urzędnikom dodatkowe prawo do płatnego urlopu, oprócz minimalnego prawa do corocznego płatnego urlopu w wymiarze czterech tygodni, przy czym nie przewidziano zapłaty ekwiwalentu pieniężnego, gdy urzędnik, który przeszedł na emeryturę, nie mógł skorzystać ze wspomnianego dodatkowego prawa z tego względu, że nie wykonywał swoich funkcji z powodu choroby.**
- 4) **Artykuł 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisowi prawa krajowego ograniczającemu, poprzez ustanowienie dziewięciomiesięcznego okresu przeniesienia, po którego upływie prawo do corocznego płatnego urlopu wygasa, prawo urzędnika przechodzącego na emeryturę do kumulacji ekwiwalentów pieniężnych za coroczne płatne urlopy, które nie zostały wykorzystane z powodu niezdolności do pracy.**

Podpisy